

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΣΤΙΧ. 1407—1408 ΤΗΣ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑΣ ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

«χῶ μὲν τις εἰς θάλασσαν ὠρμήθη ποσίν,
ἄλλος δὲ πλεκτὰς ἐξανῆπτεν ἀγκύλας».

Σχετικῶς πρὸς αὐτοὺς τοὺς στίχους τῆς Ἰφιγενείας ἐν Ταύροις τοῦ Εὐριπίδου ἡ συνηθισμένη ἐρμηνεία εἶναι ὅτι ὁ Εὐριπίδης παρουσιάζει ἐδῶ τοὺς βαρβάρους ἄλλους νὰ εἰσπηδοῦν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ νὰ προχωροῦν πρὸς τὸ πλοῖον τοῦ Ὀρέστου, καὶ ἄλλους νὰ προσπαθοῦν μὲ βρόχους νὰ συγκρατήσουν καὶ ἀκίνητοποιήσουν τοῦτο μὲ ἐπιθετικὴν διάθεσιν, ὅταν, παρασυρόμενον πρὸς τὰ ὀπίσω ἀπὸ ἰσχυρὸν ἄνεμον ἀντίθετον καὶ κύμα πελώριον, πλησιάζει πάλιν εἰς τὴν ξηράν.

Ὅμως δὲν φαίνεται φυσικὸν καὶ λογικὸν νὰ παρουσιάξῃ ὁ Εὐριπίδης ἐδῶ τοὺς βαρβάρους τόσον τολμηροὺς καὶ ῥιψοκινδύνους, ὥστε νὰ πλησιάζουν τὸ πλοῖον καὶ τοὺς ῥωμαλέους ἐκείνους Ἕλληνας νέους, κατόπιν τῆς προηγηθείσης ἀναμετρήσεως καὶ τοῦ σκληροῦ μαθήματος, τὸ ὁποῖον μόλις πρὸ ὀλίγου εἶχον λάβει, ὅταν μάλιστα εἶχον ἀντιληφθῇ ὅτι ἐντὸς τοῦ πλοίου ὑπῆρχον καὶ 50 κωπηλάται, καὶ μετὰξὺ αὐτῶν καὶ τοξόται.

Ἄλλωστε ὁ Εὐριπίδης συνήθως προσπαθεῖ νὰ παρουσιάξῃ τοὺς βαρβάρους δειλοὺς καὶ κατωτέρους, διὰ νὰ τονίξῃ τοιοῦτοτρόπως τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν ὅλην ἀνωτερότητα τῶν Ἑλλήνων. Ἡ δὲ προσπέλασις τῶν βαρβάρων εἰς τὸ πλοῖον θὰ ἐσήμαινεν ἐξαίρετον τόλμην καὶ γενναιότητα.

Ὡστε καὶ ἂν οἱ βάρβαροι βοσκοὶ εἶχον πλησιάσει εἰς τὴν θάλασσαν, ὅταν τὸ πλοῖον τοῦ Ὀρέστου προηγουμένως εἶχεν ἀπομακρυνθῇ, τῶρα ὅτε τὸ πλοῖον ὀπισθοδρομοῦν προσήγγιζε πρὸς τὴν ξηράν, φυσικὸν θὰ ἦτο νὰ τραποῦν εἰς φυγὴν διὰ νὰ σωθοῦν.

Ἐπειτα δὲν φαίνεται ὅτι εἶχεν οὔτε νόημα οὔτε σκοπιμότητα ἡ τοιαύτη εἰσόδος τῶν βαρβάρων εἰς τὴν θάλασσαν, καθὼς καὶ ἡ προσπάθεια αὐτῶν νὰ συγκρατήσουν τὸ πλοῖον μὲ βρόχους, ἀφοῦ τοῦτο δὲν ἀπεμακρύνετο πλέον, ἀλλὰ τὸναντίον ἐπλησίαζεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον πρὸς τὴν ξηράν, μὲ ἄμεσον ἴσως κίνδυνον νὰ ἐξεκείλῃ.

Διὰ τοῦτο θὰ ἦτο δυνατόν νὰ διατυπωθῇ ἡ γνώμη, ὅτι ὁ Εὐριπίδης εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ παρουσιάζει ναύτην τοῦ Ὀρέστου νὰ πηδᾷ εἰς τὴν θάλασσαν ἀπὸ τὸ πλοῖον, διὰ νὰ συγκρατήσῃ καὶ σώσῃ τοῦτο ἀπὸ τὴν πρόσκρουσιν εἰς ὑφάλους ἢ βράχους ἢ ἀπὸ τὴν ῥῆψιν ἔξω καὶ τὴν συντριβὴν. Ἄλλον δὲ ναύτην παρουσιάζει ἐπάνω εἰς τὸ πλοῖον νὰ προσπαθῇ μὲ πολλὴν σπουδὴν καὶ νευρικότητα νὰ τακτοποιήσῃ τὴν ἀγκυροβολίαν προσδένων τὸ σχοινίον τῆς ἀγκύρας, ὥστε τὸ πλοῖον νὰ συγκρατῇται εἰς τὴν σχετικὴν ἀπὸ τῆς ξηρᾶς ἀπόστασιν καὶ νὰ μὴ διατρέχῃ τὸν κίνδυνον νὰ προσκρούῃ ἔξω εἰς ὑφάλους ἢ βράχους.

Καὶ εἶναι ἡ σκηνὴ αὕτη συνήθης, ἰδίως ἐν ὥρᾳ κυματισμοῦ, καὶ γνώριμος εἰς τοὺς ἔχοντας ναυτικὴν ἐμπειρίαν.

Ἀκόμῃ ἴσως ὁ Εὐριπίδης παρουσιάζει ναύτην τοῦ Ὀρέστου νὰ πηδᾷ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ νὰ προχωρῇ πρὸς τὴν ξηράν κρατῶν τὴν μίαν ἄκρην τοῦ σχοινίου (τῆς μπαρούμας) προκειμένου νὰ βοηθήσῃ, ὥστε ἡ ἀγκυροβολία νὰ γίνῃ εἰς τὴν κατάλληλον ἀπὸ τῆς ξηρᾶς ἀπόστασιν, ἐνῶ ἄλλοι θὰ ἡσχοιοῦντο μὲ τὴν ἀγκυροβολίαν καὶ τὴν πρόσδεσιν τοῦ σχοινίου τῆς ἀγκύρας.

Καὶ ἄς σημειωθῇ ὅτι καὶ ἡ σκηνὴ αὕτη εἶναι συνηθεστάτη καὶ σήμερον ὅταν πλοιάρια ἀγκυροβολοῦν εἰς μέρη ἀλίμενα καὶ ἐρημικά, ὅπου δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος

εἰς τὴν ξηράν διὰ νὰ βοηθήσῃ ὑποδεχόμενος καὶ συγκρατῶν τὸ ῥιπτόμενον ἀπὸ τὸ πλοῖον πρὸς τὰ ἔξω σχοινίον (μπαρούμαν).

Καὶ βεβαίως εἴτε μὲ τὴν μίαν περίπτωσιν εἴτε μὲ τὴν ἄλλην ὁ Εὐριπίδης ἀσφαλῶς θέλει νὰ δείξῃ, ὅτι τὸ πλοῖον λόγῳ τῶν ἀντιζῶν καιρικῶν συνθηκῶν ἀγκυροβολεῖ, καὶ ὁ ἀπόπλους καὶ ἡ διαφυγὴ τοῦ Ὀρέστου εἶναι ἀδύνατος, δυνατὴ δὲ καὶ βεβαία ἡ αἰχμαλωσία τῶν φυγάδων, ἡ ὁποία θὰ ἐπραγματοποιεῖτο (ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως τοῦ θαύματος) μὲ πραγματικὴν ἐκστρατείαν ἀπὸ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης ὅλων τῶν κατοίκων τῆς Ταυρικῆς καὶ ὅχι μόνον ὑπὸ τῶν ὀλίγων ἐκείνων ὑπηρετῶν, οἱ ὁποῖοι εἶχον συνοδεύσει προηγουμένως τὴν Ἰφιγένειαν.

Καὶ παρουσιάζει αὐτὴν τὴν σκηνὴν ὁ Εὐριπίδης, διότι διαμένων εἰς τὴν Σαλαμῖνα καὶ γράφων ἐκεῖ τὰς τραγωδίας τοῦ συχνότατα θὰ ἔβλεπε τοιαύτας ἀγκυροβολίας εἰς μέρη ἀλίμενα καὶ ἐρημικά, ὅπως θὰ ἔβλεπε καὶ πλοῖα παρασυρόμενα ὑπὸ τῶν κυμάτων καὶ τοῦ ἀνέμου εἰς ἐπικίνδυνα σημεῖα, καὶ κινδυνεύοντα νὰ ἐξοκείλουν ἢ προσκρούσουν ἐπὶ ὑφάλων ἢ βράχων, καθὼς καὶ τὰς κινήσεις τῶν ναυτῶν διὰ τὴν σωτηρίαν.

ΣΤΙΧΟΙ

Εἰς Λήθην καὶ Μνημοσύνην

Λήθη Μνημοσύνη τε, Διὸς μάλ' ἀνώμαλα τέκνα,
 πρῶν με λιπεῖν ψυχὴν, κλυτε τόδ' ἐξόδιον.
 Οὐ μὴν οὐδετέραν ὕμων (τί θεὸν κολακεύσω
 τὸν τρόπον ὕμνητῶν;) πᾶσαν ἐπαινέσομαι
 μέμψιν ἔχων ἀμφοῖν. πολλῶν μιμνήσκομαι αἰσχυρῶν,
 πολλῶν δ' ἀμνηστῶ τῆς βιοτῆς χαρίτων.
 Καίτοι πόσσ' ἄτλητ' αὖ ἐμοὶ καὶ ἀνάξια, Λήθη,
 σὴν ὑπὸ νυκτερινὴν ἠφάνικας πτέρυγα,
 καὶ σύ, Μνημοσύνη, πόσσης με δίδως ἀπολαῦσαι
 κῆρι πολυπλασίως μνησικαλοῦντα χαρᾶς
 κἂν ἄγνωρις πάνθ' ἡμέρικόν τινα προσκυνῇ ἥρω,
 ὕμων ἐστὶ πυροῦ θ' ἢ κρίσις ἡδ' ἀχύρον.
 Νῦν δὲ γεγηρακῶς δέομαι μὴ λήγετε δοῦσαι
 λήθην μὲν φάυλων, μνημοσύνην δὲ καλῶν.
 δευτέρων ὑστάτιόν θ' ὕμᾱς, κόρυα Διός, αἰτῶ
 τοῖς ποτέ μοι πιστοῖς πίστιν ἔχειν μ' ἐς αἶε.